

змоги повністю забезпечити фінансування потреб місцевих громад за рахунок власних надходжень місцевих бюджетів.

Література:

1. Доходи бюджетів України. Ціна Держави. 2019. URL: <http://cost.ua/budget/revenue/#1> (дата звернення 8.03.2019).
2. Бюджетний кодекс України. Верховна Рада України. 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-17> (дата звернення 25.03.2019).

Пінкевич Катерина Романівна

ст. гр. ФМ-11, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н. Мелих О. Ю.

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВІ ВАЖЕЛІ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку суспільства загальноновизнаним є той факт, що бюджет виступає головним інструментом регулювання соціально-економічного розвитку в країні. Роль бюджету в управлінні економічними і соціальними процесами обумовлюється роллю держави в економічному житті суспільства.

Державний бюджет через бюджетну політику, в умовах ринкових відносин, стає важливим інструментом стимулювання ділової активності і регулювання структури економіки задля досягнення соціально-економічних параметрів, передбачених довгостроковими загальнонаціональними цілями [6].

Серед численних функцій державного бюджету основними є фіскальна, контрольна та розподільча функції. Проте всі вони є різними аспектами єдиного процесу, ціль якого полягає в пошуку компромісу інтересів підприємців, держави та домогосподарств, що забезпечує конкурентну ринкову рівновагу.

На сьогодні в Україні актуальним залишається питання щодо гармонізації регулюючого та фіскального потенціалу прямих та непрямих податків як інструмента макроекономічної політики. Економічна ефективність податкових платежів відображається через вплив податкового навантаження на суб'єктів економічної діяльності, тому, на даний час, в Україні важливою є оптимізація розміру та кількості податкових платежів з метою підвищення ефективності регулювання економічних процесів.

Фіскальне значення податків слід розглядати як здатність створювати ефекти щодо формування бюджетних ресурсів із метою забезпечення суспільно необхідних видатків.

Податки є саме тим основним важелем, що використовується державою для впливу на соціально-економічний розвиток держави. Як свідчать дані таблиці 1 податкові надходження займають досить вагоме місце в доходах державного бюджету. Так, за підсумками 2013-2018 рр. даний показник коливався в межах 77 – 81,8%.

Таблиця 1

Структура податкових надходжень до Державного бюджету України у 2013 – 2018 рр.

Податкові надходження, %	Роки					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Податок на доходи фізичних осіб	2,2	3,6	8,5	9,7	9,5	9,9
Податок на прибуток підприємств	16,1	11,3	6,5	8,8	8,4	10,4
Рентна плата та плата за використання природних ресурсів	4,1	5,3	7,5	7,2	6,1	4,3
ПДВ	38,0	39,2	33,5	38,2	39,6	40,4
Акцизний податок	10,5	12,7	11,9	12,4	13,6	12,8
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	3,9	3,5	7,6	3,3	3,1	3,6
Рентна плата, збори на паливно-енергетичні ресурси	1,7	1,7	1,4	0,05	0,03	-0,1
Інші податкові надходження	1,3	1,7	0,1	-0,1	-1,4	-0,1
Разом податкових надходжень	77,8	79,0	77,0	81,8	79,0	81,2

Примітка: розроблено автором за даними [2;5]

Аналізуючи динаміку структури податкових надходжень до державного бюджету, за останні шість років, можна сказати, що домінуючу роль у наповненні державної казни відіграють непрямі податки і зокрема ПДВ, частка якого в структурі доходів Державного бюджету України за підсумками 2018 р. становила 40,4%.

При цьому сума річного акцизного податку за 2013 - 2017 рр. збільшилась на 3,1%. Варто зазначити, що ймовірно дана тенденція набуде продовження в майбутньому, адже ДФСУ заплановано подальше підняття специфічних ставок акцизного податку на тютюнові вироби на (20% щорічно до 2025 року) для досягнення мінімального стандарту Євросоюзу (90 євро за 1000 штук) [4].

Як уже зазначалось, основою економічної системи країни є податкова система. Вона забезпечує фінансову базу держави та виступає головним знаряддям реалізації її економічних і суспільних інтересів. Зокрема, оподаткування доходів юридичних осіб дає можливість не лише наповнити державний та місцеві бюджети, але і вплинути на економічні процеси (інвестиційну активність, накопичення капіталу, сукупне

споживання, ділову активність). Тому, уміле використання даного інструменту фінансового механізму здатне забезпечити ріст економіки, покращення добробуту населення і посилення фінансово-економічної безпеки країни в цілому [3].

Як свідчать дані таблиці 1, питома вага податку на прибуток підприємств у структурі доходів Державного бюджету України щороку зменшується і тому він не відіграє суттєвої фіскальної ролі, проте залишається бюджетоутворюючим.

Задля того щоб підвищити фіскальну та економічну ефективність даного прямого податку, його слід трансформувати у податок на виведений капітал.

Основна ідея податку на виведений капітал полягає в тому, що прибуток, отриманий підприємством, не оподатковується доти, поки він не виплачується власникам у формі дивідендів і прирівняних до них платежів [1].

Проте, варто наголосити, що фіскально-економічного ефекту від такої реформи варто очікувати лише в довгостроковій перспективі.

Плюси такої моделі оподаткування прибутків юридичних осіб очевидні. По-перше вона сприятиме приросту ділової та інвестиційної активності, про це можна стверджувати посилаючись на досвід Естонії, де даний податок був запроваджений вперше. По-друге, підприємствам немає сенсу «бути у збитку» на паперах, як наслідок фінансова звітність підприємств стане більш прозорою. По-третє, податкові зобов'язання легко перевіряти, адже операції, що віднесені до об'єкта оподаткування, складно приховати.

Також впровадження податку на виведений капітал сприятиме і підвищенню ефективності так званих антиофшорних заходів, тобто призведе до зменшення рівня ухилення від сплати податків і збільшення обсягу доходів, що підлягають оподаткуванню.

Підсумовуючи висвітлене, варто зазначити, що суттєву роль у соціально-економічному розвитку суспільства відіграє державне регулювання. Одним із інструментів реалізації економічної та соціальної політики держави є податки, що становлять вагому частину доходів державного бюджету, як у розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються.

Тому, вдосконалення механізмів справляння усіх податкових платежів сприятиме пожвавленню соціально-економічного розвитку України, що надасть державі можливість наростити доходи для виконання покладених на неї завдань.

Література:

1. Бутенко В.В., Бутенко Т.В. Переваги та недоліки використання різних форм оподаткування в Україні. Економіка: реалії часу. 2017. №4. С. 28 – 36. URL:

- <https://economics.opu.ua/files/archive/2017/No4/28.pdf> (дата звернення: 22.11.2018 р.).
2. Звіт про виконання Закону України «Про Державний бюджет України за період 2013-2018 рр. URL: <https://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 25.11.2018 р.).
  3. Мелих О.Ю. Фіскальна ефективність оподаткування прибутку підприємств: вітчизняні реалії та шляхи подолання проблем. Ефективна економіка. 2018. №12. DOI: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6794>.
  4. Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/> (дата звернення: 24.11.2018 р.).
  5. Рудик А.Ю., Зубенко В.В., Самчинська І.В. Аналіз виконання бюджету за 2016 рік. Бюджетний моніторинг. Київ. 2017. 73 с. URL: https://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf (дата звернення: 23.11.2018 р.).
  6. Соломенко С.М. Державний бюджет як інструмент макроекономічного регулювання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: 08.00.03 / Київський нац. екон. університет ім. Вадима Гетьмана. Київ, 2008. 24 с.

Пірус Ярина Романівна

ст. гр. Ф-31, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н. Дем'янюк А. В.

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ У РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Важливе місце в соціально-економічному розвитку кожної країни належить проблемам бюджету, адже бюджет належить до тієї сфери суспільного життя, що безпосередньо торкається інтересів усіх членів суспільства [1, с. 205]. В теперішній фінансовій діяльності держави є багато актуальних питань: як побудувати дійсно дієву бюджетну політику без суттєвих потрясінь для економіки, яка бюджетна політика принесе більше плюсів, чим мінусів, яким буде соціальний захист і добробут населення, і чи будуть в подальшому розв'язані різні глобальні стратегічні завдання. Водночас успішне вирішення вищезазначених питань можливе лише за умови розуміння сутності, ролі та значення державного бюджету у розвитку суспільства.

Питання у сфері бюджету та бюджетних відносин досліджували у своїх працях такі зарубіжні і вітчизняні науковці, як О. Василик, В. Дем'янин, А. Дем'янюк, О. Кириленко, З. Лободіна, Ю. Пасічник, С. Савчук, О. Тулай, В. Федосов, С. Юрій, С. Фішер, Р. Дорнбуш та інші. Проте в умовах динамічних змін та здійснюваних реформ у сфері